

Eminentissimi Ac Reverendissimi Domini, D. Joannis Baptistæ, Cardinalis De Luca, Theatrum Veritatis Et Justitiæ, Sive Decisivi Discursus

Ad Veritatem Editi In Forensibus Controversiis, Canonicis & Civilibus, in quibus in Urbe Advocatus, pro una partium scripsit, vel Consultus respondit ; Cum Indicibus Argumentorum, Causarum ac Rerum luculentissimis. Opus Tam Judicibus, Quam Causarum Patronis, atque omnibus in utroque Foro ...

Pars Prima. De Ivrisdictione Et Foro Competenti. Pars Secunda. De Præeminentiis & Præcedentiis

**Luca, Giovanni Battista de
Coloniae Agrippinae, 1691**

Disc. XCII. Lucana Iurisdictionis. An professores militiarum S. Jacobi de Spata, de Calatrava, de Alcantara, SS. Mauritii & Lazzari, & S. Stephani ac similium, sint veri Religiosi; Et quatenùs non, ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-74087](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-74087)

Abſque tela judiciaria cognofci debent ad *text. in cap. qualiter & quando il ſecundo in fine de accuſationibus, Lap. alleg. 73. numer. 4.* & ceteri plene collecti per *Adden. ad eundem litt. M.* ac pluries dixit Rota, præſertim in *Poſuanen. Abbatia prima Julii 1627. coram Celſo inter ſuas decif 25 numer. 9.*

Et ex qua ratione, cauſas Regularium extrâ ipſum ordinem, ejuſque ſuperiores, (ſub quorum nomine ultrâ proprios Prælatos Regulares veniunt Cardinalis Proteſtor, & hæc ſacra Regularium Congregatio) plene probat *Fagnan. in cap. de Priore de appellat.* ubi referuntur determinationes particularis Congregationis de anno 1650. et cæ de ordine Innocentii X. ne Regulares ordinaria Tribunalia forenſia adeant.

Nlominus dicebam hæc rectè procedere, ubi agitur de cauſis & controverſiis, vel inter ipſos Religioſos in particulari, vel inter Religioſum & Monafterium, ſivè inter unum Monafterium & alterum, & ſic in caſibus, quibus dicta ratio congruat. Secùs autem ubi controverſia eſſet cum aliquo ſæculari, quoniam tunc, tanquam in caſu, tam in verbis, quam in ratione per dictam Conſtitutionem omiſſo, intracta remanet juris diſpoſitio, ut cauſæ coram ſuis iudicibus ordinariis & competentibus cognoscantur juxta regulam *text. in cap. ſi clericus laicum de foro competentis*, de aſtore conveniente reum in ſuo foro, ut advertitur per *eundem Fagnan. in dicto cap. de Priore n. 21.* Et hic erat caſus, quoniam dum aſtor, jam in vim retrotractionis ab annullatione profeſſionis reſultantis, ſe declaraverat ab initio ſæcularem, idcirco, quem admodum in aliis controverſis, quas tractari contingeret inter Monafterium, ejuſque aſtuarios, vel adminiſtratores ſæculares, coram forenſibus, & ordinariis Tribunalibus in forma judiciaria id ſequi deberet, ut quotidiana inconcuſſa praxis docet, ob ceſſantem dictam rationem, ob quam inter ipſos Religioſos aliter ſtatutum eſt, ita in præſenti.

Alia etiam fortiori ratione ponderata, quod reſultaret aliàs inconveniens, ut inducta ad favorem retorquerentur in odium, atque ille, qui in ſtatu religioſo ſciens tuæ profeſſionis in validitatem non ſine culpa ſe ingeſſit in religioſis muneribus, ac illa adminiſtratione, quæ non niſi religioſis profeſſis conceditur, reſultaret commodum & privilegium in præjudicium Monafterii innocentiſ, & quodammodo ita injuriati vel offenſi, contra ſcripti & naturalis juris principia, quoniam juxta quotidianam praxim Signaturæ gratia, proceſſus appellatione remota regulariter non conceditur niſi juſta concurrente cauſa inducente in petente quamdam gratiæ ſeu privilegii conceſſionem, quæ cauſa reſtringi ſolet, vel ad arctam ſanguinis conjunctionem, vel ad nimiam paupertatem, ſeu pro gravibus diſſidiis vel ſcandalis evitandis, ſivè in juriſdictionibus vitalitiſ ob gravem ætatem, cum ſimilibus ex deductis per *Marchesan. de commiſſ. ſub tit. de commiſſ. appellat. remota*, & habetur pluries in ſua materia *ſub tit. de judiciis & judicialibus*; Quo poſito reſultaret aliàs abſurdum, quod aſtor ita, ut dictum eſt, ab aliqua culpa non jejunus, iſtam gratiam ſeu privilegium procedendi ſummariè & appellatione remota obrineret contra Monafterium, cui innocenti & offenſo ita præjudicari diceretur, Quoniam appellatio dicitur ſpecies deſenſionis, quæ regulariter tollenda non eſt, niſi quoties aliqua juſta & potentior cauſa concurrat, quæ ſuffocet alteram cauſam ſeu rationem, cui hoc beneficium à lege introductum innixum eſt, dum hujſmodi Sacræ Congregationis ut *po. Card. de Luca de juriſd. & foro compet.*

tè ſummariè & in forma potius extrajudiciali procedentes, non habent judicialium inſtantiarum diverſitatem, ab appellationis beneficio reſultantem; Ac etiam quia, dum procedunt, ut dictum eſt in forma extrajudiciali, incongruè illis videntur cauſæ formalem proceſſum exigentes, ut in declarationibus editis per eundem *Sixtum V.* decernitur, quod in præſenti exigi videbatur, Tum quia ad effectum inſpiciendi, an adminiſtrationis partitæ dati & accepti eſſent fideliter in libris deſcriptæ, perneceſſè oportebat examinare teſtes, ac inducere peritos, aliaque facere probationes, Tum etiam quia eadem probationes requirebantur ad juſtificandum, an bona penès dictum aſtorem reperta, dum in ſtatu religioſi de factò erat, quaſita eſſent intuitu & occasione Religioſis, ſeu ſtatu religioſi, vel potius aliunde obvenerint ab hoc ſtatu independenter, cum ab hoc penderet determinatio, an reſtituenda eſſent nec ne, vel potius Religioſi ſeu Monafterio quaſita, Et ſic ex pluribus verè juſta & probabilis videbatur dicta Monafterii petitio, quæ tamen ob concurs temperamentum, & prudentialibus motivis à me quoque laudatum & conſultum, ulteriorem progreſſum non habuit.

L V C A N A
JURISDICTIONIS,
AD INSTANTIAM
REIPUBLICÆ

Reſponſum pro veritate.

An profeſſores militiarum S. Jacobi de Sparta, de Calatrava, de Alcantara, SS. Mauriti & Lazzari, & S. Stephani ac ſimilium, ſint veri Religioſi; Et quatenus non, an ſaltem ſint perſonæ Eccleſiaſticæ exemptæ à juriſdictione & foro laicali.
Et in ſpecie de militia S. Stephani, an in aliquo ab aliis militiis differat.

S V M M A R I V M.

- 1 **D**erectione militia S. Stephani, & caſu controverſa.
- 2 Sub nomine Ordinariorum locorum qui veniant.
- 3 Verbum, aliud, denotat ſimilitudinem.
- 4 Papa an poſſit vel ſoleat eximere laicos ſubditos Principum ſæcularium, eoſque ſubjicere alteri Principi & n. 14.
- 5 Ex ſolito ſeu ſtylo Papa deſumitur ejus voluntas.
- 6 De operatione claule ſine præjudicio, & quando hæc intret in gratiis præjudicialibus.
- 7 An milites S. Jacobi de Alcantara & de Calatrava & ſimiles ſint religioſi.
- 8 An prædicti & ſimiles ſint capaces ſucceſſionis feudorum.
- 9 An ſint perſona Eccleſiaſtica.
- 10 De pluribus differentis inter militiam S. Stephani & alias militiaſ Eccleſiaſticas.

S 2

ii. Militi-

- 11 Militia S. Jacobi de Alcantara, & Calaravababent indultum Apostolicum super exemptionem fori.
- 12 In dictis militiis fit annus novitiatus, ac etiam attenditur etas prescripta à Conc. Trid. quod non procedit in illa S. Stephani.
- 13 De magno Magistro dictarum aliarum militiarum.
- 14 De eadem conclusione, de qua n. 4.
- 15 Que & qualia vota emittantur in his militiis.
- 16 De observantia circa exemptionem fori professorum militiarum Ecclesiasticarum.
- 17 De antiquis militibus Gaudenibus, Templariis, & Hospitalariis.
- 18 De circumstantiis, ob quas observantia magis defendendum est.
- 19 Quando exemptio hujusmodi militiarum intret, & de declarationibus Sac. Congregationis.
- 20 Reprobantur aliqui Doctores.
- 21 An processus & acta contra exemptum valeant ob non oppositam declinatoriam.
- 22 Commenda militiae S. Stephani quomodo regulentur.
- 23 An isti milites gaudeant beneficio deducto ne egent.

DISC. XCII.

Postquam ex concessione Pii IV. Cosmus Florentiæ & Senarum Dux, de anno 1651. erexit militiam, sub invocatione S. Stephani Papæ & Martyris, cujus ipse Dux, ejusq; pro tempore successores, essent M. Magistri, atque de anno sequenti, idem Pius dictam militiam jam erectam, ejusque ordinationes confirmavit, & approbavit, eidem militiæ ejusque professoribus plura concedendo privilegia, præsertim illud exemptionis per verba præcisa, ab omni jurisdictione, superioritate, visitatione, dominio, & potestate quorumvis Archiepiscoporum, Episcoporum, aliorumque locorum ordinariorum, illosque immediate subjecit dicto Duci, tanquam M. Magistro in spiritualibus & temporalibus eis modo & forma, quibus in ipsius militia statutis & ordinationibus continetur, ita quod ipsi locorum Ordinarii, nullam in eos jurisdictionem, superioritatem, dominium vel potestatem etiam ratione cujuscumque contractus, delicti, vel alterius rei exercere valeant, &c. ut patet ex tribus ejusdem Pii litteris seu Constitutionibus impressis in volumine Statutorum ejusdem militiæ seu Religionis, quarum duæ sunt etiam impressæ in Bullario inter illas dicti Pontificis Constit. 60. & reassumit etiam Frivian. de Jure patronatus par. 2. lib. 6. cap. 2. num. 19. cum sequen.

Cum autem unus ex dictæ militiæ professoribus Civitatis Lucen. ex causa insultus in milites prædicatorios, per Magistratum illius Reipublicæ ser. ser. nulla opposita fori declinatoria, ad quamdam pecuniarum condemnationem esset, dictaque condemnatione sequuta, de illius nullitate opponeretur, ob fori laicalis incompetentiam; Hinc proinde ex parte Reipublicæ, cum præsupposito quod à tempore erectionis dictæ militiæ usque ad illud casus controversiæ, semper ejus Officialis cognovissent causas civiles, criminales & mixtas hujusmodi militum, aliàs ratione originis, vel domicilii, aut contractus seu delicti subditorum, absque eo quod quicquam in contrarium sequutum esset, consilium pro veritate

petiit à pluribus clari nominis Italiae I. C. cum quibus ex erronea forte vulgi opinione, vel agentium affectione, placuit eidem, seu pro ea agentibus, me quoque desuper consulere.

Respondi pro clariori resolutione, duas constituendas esse inspectiones, Unam inspecta dicta Constitutione Pii IV. tanquam jure speciali & privilegiativo, Alteram, quatenus ex ista id non resultaret, inspecta dispositione juris communis, & hujusmodi militiæ naturâ seu qualitate.

Quatenus pertinet ad primam, credebam pro meo judicio, dictam Constitutionem in verbis supra registratis non comprehendere casum exemptionis à foro sæculari, ac jurisdictione & potestate proprii Principis, ex triplici ratione, Primò, quia loquitur de potestate, jurisdictione, & superioritate Archiepiscoporum, Episcoporum, & aliorum Ordinariorum loci, sub quorum nomine in Sacris Canonibus, Conciliis, & Constitutionibus Apostolicis, & apud Canonistas, regulariter veniunt ac explicari solent superiores Ecclesiastici, ordinariam Episcopalem vel quasi jurisdictionem habentes, ut post antiquiores ab eis allegatos, habetur apud Cochier. de jurisdictione in exemptos par. 1. qu. 1. Paris. de resignat. lib. 3. q. 11. Barbosa. de appellat. verborum appellat. 176. Rota decis. 798. par. 4. divers. 373. par. 11. rec. & passim, ac habetur frequenter in præcedentibus hoc ut occasione jurisdictionalium controversiarum inter Ordinarios & Prælatos inferiores, vel exemptos; Quod clarius observabâ comprobati, quia in verbis ut supra registratis, enunciantur Archiepiscopi, Episcopi, alique locorum Ordinarii, dum verbum alius denotat similitudinem ex collectis per Barbosa. dict. 26. numer. 1.

Secundò, quia extrâ temporalem ditionem Sedis Apostolicæ, quidquid sit de potestate, an scilicet possit Papa, laicos & subditos Principum sæcularium ex ratione alicujus pii instituti ab eorum jurisdictione eximere, illosque subijcere jurisdictioni alterius Principis sæcularis, qui in alienis ditionibus privativè ad proprios dominos jurisdictionem, & imperium exerceat, super quo puncto, integrum locum veritati relinquendo, manus apponere non censui; Attamen admittâ etiam potestatem, certum est, Papam non de facili ad hujusmodi potestatis exercitum devenire solitum esse, ut in magis planis terminis concutitur in collatione beneficiorum, cognitione causarum in prima instantia, & similibus, etiam cum Ordinariis Ecclesiasticis ejus subditis, & cum quibus absoluta potestas est indubitata, receptum habemus, ut præsertim in proposito concurrenti cum ordinariis collatoribus habetur apud Gonzal. ad reg. 8. §. 1. & 4. proem. Rot. decis. 25. num. 11. par. 10. rec. & habetur actum in Cesarangusina Canonice sub tit. de Canonicis & alibi, Quod satis attendendum est ad metiendam seu interpretandam voluntatem, quæ à stylo seu consuetudine delumenda venit, ut apud Mantica. dec. 114. Gregor. & adden. dec. 150. num. 2. ubi add. in fin. adden. ad Buratt. dec. 501. num. 11. & frequenter, Nil obstant, quod Sedes Apostolica hujusmodi privilegia concedere consueverit consimilibus militiis, quoniam in illis diversa militat ratio, ut infra.

Et terriò propter clausulam sine alicujus præjudicio, contentam in prima Constitutione, per quam conceditur facultas hujusmodi militiam fundandi, cuius clausulæ virtus & operatio est, juxta satis notorium & frequens axioma, prima reservandi quodcumque alterius jus vel præjudicium; Et licet receptum e converso sit, in novis erectionibus tanquam gratiis per se necesse & de sui natura præjudicialibus, hujusmodi clausulam

clausulam non facere suam consuetam operationem, prout neque obstat regulam de jure tertii quaesito non tollen. juxta *decis. Seraph. 1.445.* cum aliis supra in *Romana jurisdictionis seu tituli Cardinalitii hoc eod. tit. disc. 34.* ac etiam hoc eodem libro sub tit. de praeminentiis in *Messanen. disc. 9.* & in aliis; Nihilominus id procedit quoad expressa & incompatibilia ad evitandam contradictionem & repugnantiam, secus autem in non expressis & comparabilibus; Unde cum dicta Constitutio, de Principibus saecularibus, ac foro laicali non loquatur, nullaque dignosci videatur incompatibilitas, idcirco dictae clausulae consueta operatio tribuenda est, potissimum vero pro interpretatione voluntatis, Aliis etiam rationibus ut supra ponderatis insimul unitis cum regula, ut singula quae non praesunt, &c.

Quare examinando articulum in puris terminis juris communis, occasione militiarum S. Jacobi de Spata, de Calatrava, & de Alcantara, Disputant DD. an istae sint verae Religiones, earumque milites, & professores veri religiosi; Et quatuor habentur diversae opiniones, quas, earumque sequaces distincte recensent *Carleval. de iudiciis tom. 1. disput. 2. ex numer. 413.* qui forte omnium latius de his militibus agit, & relative ad eum *Ursin. de success. feudorum par. 1. 9. art. 4. numer. 6.* occasione agendi de iustorum militum capacitate in successione feudorum, de qua obiter occasione agendi de capacitate ejusdem successione militum S. Joannis Hierosolymitani habetur actum in *Venusina successione sub tit. de feudis disc. 16.* & ad substantiam colligit *Corrida de Aragon. 8. ex numer. 81. cum seqq.*

Quamvis autem apud Morales, ac aliquos modernos Canonistas, magis communiter recepta videatur opinio affirmativa, ut professores dictarum trium militiarum habendi sint pro veris Religiosis, ut caeteris allegatis habetur apud *Barbos. de potestate Episcopi alleg. 12. numer. finali Sperl. disc. 2. numer. 144. & sequen. Carleval. loco citato num. 415.* quibus annexi possunt *Novar. & caeteri*, ut infra idem dicentes in fortioribus terminis hujus militiae S. Stephani.

Nihilominus, ex communi sensu antiquorum Canonistarum, ac etiam moralium, excepta militia S. Joanni Hierosolymitani, quam indubitatum est esse veram Religionem, omnino verior, magisque recepta est opinio, quam tene Rota & Curia Romana in contrarium, ut apud *Seraph. decis. 587. Cesar. de Graff. dec. 1. de probat. Duran. dec. 95. & 308. quarum secunda est repetita apud Post. de manut. dec. 326. Romana dotis 11. Februarii 1647. coram Bichio*, quae omnes decisiones loquuntur de dictis tribus militibus Sancti Jacobi de Spata, de Calatrava & Alcantara.

Et de militia Sanctorum Mauricii & Lazzari, quod non sit vera Religio, minusque ejus professores Religiosi seu Regulares *Rota in Veronen. pensionis 23. Februarii 1600. coram Lancellotto*, in qua supponitur hujus militiae professores emittere formiter vota sollemnia, eodem modo quo illi dictarum aliarum trium militiarum.

Et in individuo hujus militiae S. Stephani apud *Seraph. dec. 121. repetit. dec. 591. par. 1. divers. & in votivorum Rota Auditorum registrato dec. 228. par. 3. rec. cum quibus pertranseunt Garz. de Benef. par. 1. cap. 4. num. 17. & sequen. & caeteri beneficiarii communitur, dictaque decisio Seraph. ac votum habentur in eodem volumine Statutorum istius militiae, ubi etiam de aliis declarationibus in idem tendentibus, Undeliquet ab ipsamet Religione expediens reputatum *Card. de Luca de iurisdic. & foro compet.**

fuisse excludere qualitatem regularem, ac verae Religionis, & cum quo sensu etiam hodie per ipsius officiales & administratores proceditur, ut etiam infra insinuatum, habetur relative ad causam in *Pisana Prioratus de Grisombus* de qua sub tit. de Jurispatronatus.

Verum quia in supra allegatis decisionibus, praesertim vero in dicta Romana dotis 11. Februarii 1647. coram Bichio, & apud Duranum dicta dec. 95. & 308. in quibus de dictis militibus Hispaniae, & in dicta Veronen. coram Lancellotto, in qua de altera Sanctorum Mauricii & Lazzari, quamvis excludatur qualitas religiosa seu regularis, admittitur tamen, ac supponitur qualitas Ecclesiastica, quam admittunt etiam *Garz. & caeteri* dictam qualitatem Regularem negantes, quod scilicet hujusmodi professores sint personae Ecclesiasticae a foro laicali exemptae, idcirco in proposito nullius operationis remanet dicta inspectio, super qualitate regulari seu religiosa, cum ad effectum praesentis controversiae, sufficeret dicta qualitas Ecclesiastica, ad quam restringitur difficultas.

Quidquid autem sit quoad hujusmodi qualitatem respectu dictarum militiarum, de quibus loquuntur praefatae decisiones & auctoritates, ac aliae apud *Carleval. Novar. & Sperl. ut supra*, illam tamen dicebam non ita locum habere in ista militia ex pluribus differentiae rationibus ex quibus non bene ad dictis aliis militibus ad istam infertur.

Primo quia dictis militibus, S. Jacobi, de Calatrava, & de Alcantara, supponitur, expresse & specialiter concessa fuisse indulta Apostolica super exemptione fori laicalis, praesertim per *Alexandrum, Lucium, Urbanum & Innocentium* respective tertium, *Gregorium Nonum, Martinum Quintum, Leonem Decimum, Pium Quintum, Clementem Octavum, & Paulum Quintum*, ut per *Didacum de la Moita de confirmatione ordinum Divi Jacobi lib. 1. cap. 4. §. 2. 6. 7. 2. 9. & 35. & alibi; Barbos. de Episcopo dicta alleg. 12. nu. 45. Sperl. dicta dec. 2. de Marin. resol. 44. lib. 1. Carleval. dicta disput. 2. nu. 420. & 425. cum sequen. Formosin. de iudiciis & foro competenti, tom. 1. ad text. in cap. 2. eod. tit. de foro competenti quest. 16. Novar. de elect. fori par. 2. quest. 69. Masfrill. dec. 290. ubi registrantur litterae Regiae continentes indulta *Clementis Octavi, & Pauli V.* Unde quicquid sit de dictorum indultorum observantia & executione, quae neque est uniformis, ut infra, illa non habentur in specie per istam militiam, quoniam tam in dictis Constitutionibus *Pii V.* quam in aliis *Pii, Sixti, & Pauli* respective *Quinti*, de ista militia S. Stephani loquentibus, eique plura privilegia concedentibus, nullum verbum habetur de exemptione fori laicalis, quam in dictis aliis militibus, multi ex supra allegatis in hujusmodi indultis fundant.*

Secundo quia, licet etiam dictae aliae militiae, juxta opinionem, quam ut supra sequitur Rota, & quae in puncto juris omnino verior censenda videtur, non sint verae & propriae Religiones, nihilominus in illis, ad Religionum instar, servatur dispositio, tam juris communis, quam *Sac. Conc. Trid.* circa annum probationis, ac circa aetatem ab eodem Concilio ad professionem praescriptam, ut caeteris allegatis restatur *Sperl. dicta dec. 2. n. 52.* Et tanquam absolutum supponit *Carleval.* in materia veratissimus, dum *ex numer. 439.* plene tractat quaestionem, an idem fori privilegium competat Novitiis.

E converso autem in hac militia dicta juris communis vel Concilii dispositio, tam circa aetatem, quam circa annum probationis non attenditur *Seraph. dicta dec.*

dec. 121. & dicta dec. 228. par. 3. rec. quæ sunt etiam impieſſæ in libro ſtatutorum ejuſdem Religio- nis.

Tertio quia dictæ tres militiae Hiſpaniarum, in ſua primæva origine, cum longæva obſervantia, habebant proprium Generalem, ſeu M. Magiſtrum, ali-
 13) oſque Prælatos & Superiores, per electionem ſibi conſtitutos de eodem ordine reſpectivè, abſque aliqua nationum, vel perſonarum differentia, eodem modo quo præſtat in militia S. Joannis Hieroſolymitani, unde propterea non intrat illa poſſima ratio inconvenientis, ſeu præjudicii aliis Principibus reſultantis, quod aliquis Princeps laicus, ſub hoc pio prætextu ſibi aſſumat poteſtatem in alienis Principibus & ditionibus exercendi privativam juridiſtionem in eos, qui ratione originis, vel domicilii ſunt aliorum Principum ſubditi, ac verè & de facto in propriis domibus, cum uxoribus, & filiis, vivunt more aliorum ſæcularium, in nihilo ab iſtis differen- tes.

Non ſic eſt in iſta militia, quæ ab ipſo erectionis initio nata eſt ſubdita invariabiliter unius Principis ſæcularis, qui forè, ad iſtarum militiarum, quas cæteri Principes in eorum ditionibus exererunt, ut ſunt, e. g. illa aurei velleris in Hiſpania, & Spiritus Sancti in Gallia, cum ſimilibus, hanc militiae ſpeciem in propria ditione erigere voluit, undè intrant de plano abſurda per DD. in propoſito conſiderata, non quidem, ut ſupra dictum eſt, in ordine ad poteſtatem Papæ imprimendi etiam in alienis ſubditis aliquam
 14) qualitatem Eccleſiaſticam, ex qua de conſequenti exemptio fori laicalis proveniat, tanquam dictæ qualitatis effectus, ex collectis per Sperell. dicta decif. 2. num. 11. cum ſequen. Carleval. dicta diſput. 2. num. 427. (quam inſpectionem utpotè non neceſſariam aſſumere, & formiter examinare neglexi) ſed ſolum, ut ſupra dictum fuit, ad regulandam ejuſdem Pontificis voluntatem.

Et quamvis præfata tres militiae, per Alexandrum VI. in perpetuum eſſent commendatæ Regi Hiſpaniarum pro tempore, qui ita natus eſt earum profeſſor, & perpetuus M. Magiſter, huiusmodi militiae adminiſtrans per quoddam particulare Conſilium, ordinum, nuncupatum, quod tanquam ſpecies diffinitorii, conſtitutum eſt ex eorumdem ordinum profeſſoribus, ex iis, quæ habentur in *Toletana de Veſes ſub tit. de Regularibus*, Attamen id non immutat ipſarum militiarum ſubſtantiam ſeu naturam ab earum erectione impreſſam, neque tollit ſtatim jam legitime firmatum, Ad iſtarum Monafteriorum & Benefactorum Regularium, quæ dantur in commendam clericis ſæcularibus; ſeu ad iſtarum Episcopatum, qui dantur in commendam ſeu adminiſtrationem perſonis in ordine Episcopali non conſtitutis, cum ſimilibus, quoniam eſt accidens circa ſolam adminiſtrationem unius Prælatuæ, reliquis omnibus Prælatuæ, & officiis in ſuo primævo ſtatu continuantibus.

Quarto fortiſſime, quia in dictis aliis militiais, prævio anno probationis ut ſupra, fit ſolemnis profeſſio,
 15) cum formali emiſſione votorum obligantium, nedum ad peccatum juxta voti naturam, ſed etiam ad ſacrilegium, apoſtaſiam, & alia ex huiusmodi ſolemnium votorum violatione reſultantia, ex collectis apud eundem Sperell. dicta decif. 2. num. 55. & ſequen. Quinimò in iſtis militiais amittebatur formale votum continentia, quod moderno tempore ex Apoſtolica diſpenſatione conceſſa per Paulum III. commutatum fuit in caſtitem conjugalem, ut de militia Alcantaræ

habetur apud Rot. dec. 266. numer. 6. par. 2. diverſ. & generaliter de omnibus Maſtrill. dicta decif. 290. nu. 129. cum ſequen.

Non ſic eſt in iſta militia, in qua, nullo prævio formali novitiatu, non emittuntur formalia, & ſolemnia vota, ſed ſolum fit quædam ſolemnitas ſuſceptionis habitus, cum aliquibus promiſſionibus ſuper vittutum, & ſtabilitentorum obſervantia, non habentibus formam voti, neque obligantibus ad peccatum, ut expreſſè diſponitur in dicta Conſtitutione 60. Pii IV. §. 5. & bene ponderatur in dict. voto ſeu decif. 228. par. 3. rec. ubi habetur quod etiam Canonici ſæculares in ingreſſu aliquas promiſſiones facere ſolent, Quod in propoſito militum devotionis S. Joannis Hieroſolymitani, bene ponderatur per Rot. in Fulginaren. hæreditatis coram Veropio decif. 15. par. 11. rec. repetita poſt reſol. Diana par. 10. ubi adducitur exemplum Monafterii Turris ſpeculorum Urbis, in quo illa Oblatæ in actu ſuſceptionis habitus, ſeu in quadam alia ſolemnitate, quæ vulgò dicitur profeſſio, plures faciunt promiſſiones, & quidem ſuper obſervantia ſtriſſiſſimæ ac ſatis rigoroſi inſtituti, & tamen ſunt ſimplices Oblatæ, non autem profeſſæ ex deductis per Ciria. contro. 504. ac habetur de illis actum ſub tit. de ſucceſſionibus, & alibi. Eademque promiſſiones fieri ſolent in dictis aliis militiais merè ſæcularibus, & aurei velleris, & Spiritus Sancti, cum ſimilibus, quia, ut dictum eſt, non ſunt vota, ſed promiſſiones ſimplices, quas etiam faciunt illæ Canonice Germaniæ, de quibus apud Lotter. de Benef. lib. primo quaſt. 19. n. 15, quæ tamen ſunt ſæculares cum ſimilibus.

Et nihilominus, etiam in dictis tribus militiais, S. Jacobi, de Alcantara, & de Calatrava, in quibus tot circumſtantia, ac differentia rationes concurrunt ut ſupra, adhuc receptum eſt, circa forum deferri obſervantia, quæ in eademmet Hiſpania eſt diverſa, juxta ſingulorum Regnorum ſeu Provinciarum mores, ſeu cauſarum qualitates, ut teſtantur Larrea alleg. 64. Cortiada dicta dec. Aragon. 8. n. 94. cum ſeq. ubi refert etiam in ipſamet Hiſpania diverſas illorum Regnorum conſuetudines & Carleval. ubi ſupra nu. 454. in fine, qui nu. 438. idem teſtat de obſervantia Regni Neapolitani, ob non receptas ſeu non exequutorias litteras Regias continentes Apoſtolicas Conſtitutiones Clementis VIII. & Pauli V. Et in Regno Siciliae ultra id ſervari, quia dictæ litteræ fuerunt exequutoria, teſtatur Carol. de Graſſ. de effect. clericat. primo num. 115. ubi tamen de contraria obſervantia militum Sanctorum Mauricii & Lazzari, ac iſtorum S. Stephani, qui pariter in hoc Regno Siciliae citrà, jure merè ſæcularium ſine dubio tractantur; Ideoque cum in præſenti, certa ſupponeret obſervantia, etiam nativa, & ab ipſamet erectione, per ſæculum & ultra continuata, dicebam videti eſſe in caſu indubitabili, quoniam ſi illa ſufficit, & attenditur in dictis aliis militiais adeò majores circumſtantias habentibus, multò magis in præſenti de ſtatu ſæculari magis participante ut ſupra.

Ea etiam ſatis notabili circumſtantia circa huiusmodi obſervantiam ponderata, reſultante à nimia vicinitate, & adjacentia iſtius Principatus ſeu ditionis cum Civitate Piſana, ubi eſt huius Militia ſedes Metropolitica, & reſident ejus Officiales majores, ita ut omninò certa, & inexcufaſibilis videatur ſcientia, & patientia, magis quàm in aliis remotioribus ditionibus; Et multò magis ubi ſubſiſteret facti præſuppoſitum, quod quandoque ipſemet M. Magiſter, vel ejus primi miniſtri, litteras iſtorum militum com-
 menda-

mendatitias Magistratibus sæcularibus scripserunt, ita enim omnis difficultas cessare videbatur.

Posito enim quod, ob instituti pietatem, atque ob Sedis Apostolicæ auctoritatem, & approbationem, huiusmodi professores in aliquo differant à merè sæcularibus, ita ut largè, & improprie dici valeant personæ Ecclesiasticæ, adinstar antiquorum milium, ¹⁷ *Gaudentium Hospitaliariorum, Templariorum, & similibus, de quibus loquuntur Bart. in l. semper §. quibusdam ff. de jur. immunit. Speculator. tit. de Statu monachorum quest. 36. Abb. in rubr. de Regular. nu. 4. & in cap. 2. de foro competenti nu. 11. Socin. conf. 13. lib. 1. bene Cas. de Grass. dec. prima de probat. nu. 18. & ceteri per Mastrill. Sperell. Carleval. & alios ubi supra;* Nihilominus cum non sint veri Clerici, seu Religiosi, quo casu, ob omnimodam incompetentiam, seu incapacitatem intrat in se & o jususumque contrariæ consuetudinis, vel præscriptionis ad versus Ecclesiasticam immunitatem, ut potè juxta unam opinionem probabiliorè, à jure divino manantem, negari non potest casum esse ambiguum, in quo proinde deferendum sit dicte observantia.

Dicteque observantia fortius attendenda est ob duplicem circumstantiam, Primò scilicet, quod non est modici temporis, quod etiam sufficiens reputatur ad interpretativam, sed est annorum 100. & ultra, unde sufficit ad quancumque privilegiativam præscriptionem, seu melius ad probationem cujuscumque tituli de mundo melioris, & sic etiam declarationis Apostolicæ; Et secundo quod non agit de præscriptione seu consuetudine dativa, tollente scilicet jus jam possessum & quæsitum, sed de nativa, id est se opponente principio acquisitionis, ac impediende usum, & executionem dicti in dulti Apostolici, eodem modo quo in fortioribus terminis indulgentiarum dictarum aliarum Religionum, expressè continentium exemptionem fori, ob non usum, seu non receptionem ab initio, cum successiva loogissima observantia, habetur apud allegatos loquentes de utriusque Siciliæ Regnis & aliis ditionibus.

Et sic ea, quæ per scribentes in materia dicuntur, ut in aliquo deferendum sit Apostolicæ auctoritati, ¹⁹ cum qua huiusmodi militia erectio facta est, ac etiam pietati instituti, ut potè similitudinarij illius militiæ S. Joannis Hierosolymitani, te & procedere dicebam, vel in casu quo res esset integra & recens, ita ut dicte contraria observantia non obstaret, Vel ubi e conversò observantia assisteret, ut supponitur assistere in Statu Ecclesiastico, in quo tamen non multum super huiusmodi exemptionibus insistitur, ut potè in effectu ferè inanibus, ob utrumque gladium, quem idem Princeps habet in manibus; dum Papa in hac ditione, est Pontifex, & Rex, cum potestate puniendi, tam laicos, quam Ecclesiasticos, & exemptos, unde propterea nil refert, an id agat per unum & alterum ex ejus militibus.

Atque ita dicebam responderi ad aliquas declarationes Sac. Congreg. immunitatis quæ circumferuntur occasione exemptionis istorum militum à collectis & oneribus laicalibus in una Urbeviana & in una Novariensi seu alia, & quæ deducebantur etiam in Romana liberationis à molestiis disputata in Rota, & de qua sub tit. de credito super questione, an huiusmodi milites S. Stephani gauderent beneficio capiti. *Odoardi de solutionibus*, cum dicte declarationes percutiant vel casus contingentes in Statu Ecclesiastico, vel cum præsupposito observantia, secus autem ubi ista per sæculum & ultra, & ab ipso initio est in contrarium, cum observantia in proposito omninò deferendum videatur ut supra.

Hinc proinde dicebam, nullatenus curandum esse de iis, quæ tumultuario studio, ut ipsemet testatur, & cum satis debilibus fundamentis dixit *Navarr. conf. 10. de Regular. lib. 3.* juxta uoam impressionem, aliàs *conf. 23.* quod isti milites essent veri Religiosi, dum ex præmissis hoc dictum manifestè convincitur erroneum; Prout, & nullam rationem habendam esse de inconsiderata comparatione, quam faciunt *Novar. de elect. fori dicta quest. 69. num. 31. Barbosa. de Episcopo dicta alleg. 12. num. 45. Caball. tract. criminal. casu 225. nu. 15. & seq.* & alii de ista militia, cum præfatis Sancti Jacobi, de Calatrava, & de Alcantara, ob tot notabiles differentias ab eis non consideratas, potissimè verò, nullatenus deferendum esse *Caballo*, ut potè hujus militiæ, vel ejus M. Magistri stipendiario, ad solam oportunitatem, non autem ad veritatem scribenti, & sic testis suspecto, ut etiam dici potest de *Ansaldo*, & similibus, ejusdem militiæ ministris seu stipendiariis.

Et his stantibus, respondendo pro exemptionis exclusionem, præsertim ex motivo observantia ut supra, inanem centui alteram questionem particularem, an scilicet, posita etiam exemptione, adhuc tamen quoad validitatem processus & condemnationis obstaret ²¹ non opposita declinatoria, ut credit *Maria de jurisdictione par. 4. centur. 2. casu 123. numer. 34. cum sequen.* Quando autem de hoc puncto agendum esset, tunc posita exemptione, probabilius pro nullitate gestorum respondendum esse dixi, non quidem ex auctoritate *Ansaldo* acriter impugnantis *Mariam ubi supra* in ejus tractatu de jurisdictione par. 2. tit. 10. cap. 15. num. 119. cum sequen. cum ut supra, hic sit testis suspectus in his materiis modica fide dignus, ut potè minister seu stipendiarius, sed ex ratione generali *text. in cap. cum contingat de foro competenti*, quod scilicet exemptio respicit favorem & privilegium totius Ordinis ejusque M. Magistri, & Prælatorum, ideò que, si etiam expressus consensus subditi non attenditur in præjudicium superioris & ordinis, multo minus tacitus resultans ex non opposita fori declinatoria, ut in terminis militum Sancti Jacobi *Crescent. decif. 3. de foro compet. refert & sequitur de Marin. dict. resol. 44. nu. 14. lib. primo.*

Ad plures autem annos post datum hoc responsum, occasione scribendi in *Pisana Prioratus seu Commende de Grosibus*, de quo sub tit. de Inre patronatus, magis me confirmavi in hac opinione, quod scilicet hæc Militia, nedum ex defectu novitatus, & professionis, absque formali emissionem votorum, dici non posset Religio, etiam si tenenda esset opinio mortalium id affirmantium in dictis aliis militibus S. Jacobi, de Calatrava, & de Alcantara, unde potius dicendum veniat pium institutum sæcularium.

Sed quod neque dici valeat verè & proprie militia Ecclesiastica, dum per ejus Statuta, ita ab ejus Prælatibus & administratoribus interpretata, profiteretur illas commendas more primogeniorum, & fideicommissorum sæcularium potius, quam more beneficiorum, seu Commendarum Ecclesiasticarum regulare, etiam ubi non proveniunt ex sola fundatione privata & temporali, sed ubi qualitas Ecclesiastica per veritatem quoque concurrat, vel in totum, vel in præponderanti ut in dicta *Pisana*, unde propterea huiusmodi prætensiones videntur incompatibiles, nisi dicatur, qualitatem Ecclesiasticam attendi solum debere in eo quod expedit ex deductis in eadem *Pisana*, cum aliis quæ ²³ habentur in dicta *Romana liberationis à molestiis sub tit. de credito*, ubi de supra insinuat articulo, an huiusmodi milites gaudeant beneficio deducto ne egeat, quod ibi probabilis credidi competere ex qualitate militari potius quam ex altera Ecclesiastica seu clericatus.